

Modelové situace

Praktické příklady, na které se ochrana dle Směrnice vztahuje (+)

Sekretářka na městském úřadě, která se dozví o manipulaci s veřejnou zakázkou ze strany starosty obce, tedy o protiprávním jednání spadajícím do věcné působnosti Směrnice, může tuto skutečnost nahlásit prostřednictvím jednoho z kanálů (případně uveřejnit) upravených Směrnicí a bude požívat ochrany ve smyslu Směrnice.

Uchazeč o stáž na Úřadu pro ochranu osobních údajů v průběhu výběrového řízení zjistí, že Úřad nedodržuje při zpracování dat pravidla „GDPR“. Jedná se tedy o protiprávní jednání spadající do věcné působnosti Směrnice. I tento oznamovatel může oznámení podat jak přímo u úřadu prostřednictvím VOS (i v případě, že by stáž nezískal), či využít EOS – tedy oznámit Ministerstvu spravedlnosti, nebo za splnění definovaných podmínek využít možnosti uveřejnění.

Pracovnice ostražky zaměstnaná soukromou bezpečnostní agenturou při obhlídce areálu fakultní nemocnice zjistí, že jeden z lékařů pančuje léky určené k podání pacientům, tedy se dopouští protiprávního jednání ve věcné působnosti Směrnice. Taková oznamovatelka může využít VOS nemocnice stejně jako VOS bezpečnostní agentury (pokud má takový systém zavedený). Dále může využít EOS nebo oznámení uveřejnit (v úvahu by zde přicházel důvod *bezprostředního nebo zjevného ohrožení veřejného zájmu*).

Dobrovolník vypomáhající Národní referenční laboratoři pro ochranu laboratorních zvířat zaslechne rozhovor kolegů, který svědčí o tom, že někteří pracovníci laboratoře týrají laboratorní zvířata a dopouští se tedy protiprávního jednání ve věcné působnosti Směrnice. Následně proto vstoupí do prostor, do kterých nemá povolený přístup, a pořídí videozáznam výše uvedeného jednání. Takový dobrovolník požívá ochrany a nemůže být postihnut ani za neoprávněný vstup do prostor laboratoře, ledaže by se takovým jednáním dopustil trestného činu. Zjištěné jednání může oznámit jak prostřednictvím VOS Národní referenční laboratoře, respektive Státního zdravotního ústavu, tak prostřednictvím VOS Ministerstva zdravotnictví, které je zřizovatelem laboratoře, a rovněž prostřednictvím EOS, případně může oznámení uveřejnit (v úvahu by v tomto případě přicházel důvod *bezprostředního nebo zjevného ohrožení veřejného zájmu*).

K dodavateli stavebních materiálů pracujícím jako OSVČ, který spolupracuje s Ředitelstvím silnic a dálnic, se během pracovní schůzky nedopatřením dostanou dokumenty naznačující, že další z dodavatelů neprovádí analýzu rizik potřebnou pro výstavbu tunelů a dopouští se tedy protiprávního jednání ve věcné působnosti Směrnice. Tento oznamovatel může oznámení podat jak prostřednictvím VOS Ředitelství silnic a dálnic, tak prostřednictvím VOS druhého dodavatele (pokud má takový systém zavedený), který se měl protiprávního jednání dopouštět. Lze oznámit také Ministerstvu spravedlnosti (EOS) a případně oznámení uveřejnit, pokud by např. hrozilo *bezprostřední nebo zjevné ohrožení veřejného zájmu*.

Zaměstnankyně řídicího orgánu některého operačního programu, která nahlásí zneužití prostředků získaných z dotačního programu Evropské unie nebo neoprávněné nakládání s těmito prostředky, tedy protiprávní jednání spadající do věcné působnosti Směrnice, bude oznamovatelkou ve smyslu Směrnice.

Příslušná osoba si není jistá, zda oznámené protiprávní jednání spadá pod věcnou působnost Směrnice. Obrátí se proto s žádostí o pomoc na Ministerstvo spravedlnosti, které jí z hlediska předběžné kvalifikace protiprávního jednání poskytne stanovisko.

Zaměstnanec státního podniku se pohádá s kolegyní, se kterou má dlouhodobě spory. V návaznosti na to se rozhodne ji poškodit a u povinného subjektu prostřednictvím VOS učiní oznámení o protiprávním jednání kolegyně, o kterém již dlouho ví, nicméně až do této chvíle je neoznámil. I takový oznamovatel je oznamovatelem ve smyslu Směrnice a požívá tedy rovněž ochrany podle Směrnice, neboť podle Směrnice na motivacích oznamovatele nezáleží, pokud neučiní vědomě nepravdivé oznámení.

Zaměstnanec odboru veřejných zakázek povinného subjektu, který má v pracovní smlouvě stanovenou povinnost mlčenlivosti ve vztahu ke skutečnostem, o kterých se dozvěděl v souvislosti se svou prací, neporuší tuto povinnost mlčenlivosti (resp. za její porušení nemůže být postižen), pokud v souladu se Směrnicí nahlásí předepsaným postupem porušování pravidel pro zadávání veřejných zakázek.

28 Tento model bude nicméně změněn přijetím transpozičních návrhů, které rozšiřují věcnou působnost na všechny trestné činy a přestupky. 28 Tento model bude nicméně změněn přijetím transpozičních návrhů, které rozšiřují věcnou působnost na všechny trestné činy a přestupky.

Praktické příklady, na které se ochrana dle Směrnice nevztahuje (-)

Pokud se o manipulaci s veřejnou zakázkou ze strany starosty obce dozví jeho soused, protože zaslechne starostův rozhovor s manželkou, nebude oznamovatelem ve smyslu Směrnice, neboť není v ekonomicky zranitelném (pracovním) vztahu ke starostovi a o daném porušení se nedozvěděl v pracovním kontextu. Soused má možnost obrátit se na příslušné orgány veřejné moci, nicméně nepožívá statusu oznamovatele.

Kolemjdoucí vracející se z noční vycházky kolem areálu fakultní nemocnice zahlédne, že místní lékaři pančují léky. Takový kolemjdoucí nemá nárok na ochranu podle Směrnice, neboť se nenachází ve vztahu k nemocnici v pracovním zranitelném postavení a o daném porušení se nedozvěděl v pracovním kontextu.

V režimu Směrnice nelze oznamovat nedodržování pracovní doby, šikanu na pracovišti, či diskriminaci na základě věku, pohlaví, národnosti apod., neboť tato jednání nespádají do její věcné působnosti.

Zaměstnanec, který se stane svědkem nebo obětí znásilnění na pracovišti, nebude moci oznámit tuto skutečnost v chráněném režimu Směrnice, neboť nespadá do žádné z jí vymezených oblastí. Samozřejmě i v takovém případě je však možné i žádoucí se obrátit na orgány činné v trestním řízení.

Příslušný zaměstnanec, který je pověřen vyřizováním oznámení, na obědě kolegům vypráví o tom, jaké zajímavosti se dozvěděl z přijatých oznámení. Takové jednání není oznámením v režimu Směrnice a dotyčný zaměstnanec se navíc vystavuje riziku postihu za porušení svých povinností coby příslušné osoby.

Příslušný zaměstnanec nechává přijatá oznámení běžně ležet na svém pracovním stole v nezamčené kanceláři. Takové jednání není oznámením v režimu Směrnice a dotyčný zaměstnanec se navíc vystavuje riziku postihu za porušení svých povinností coby příslušné osoby.

Příslušný zaměstnanec se radí s kolegou o způsobu vyřízení oznámení, přičemž sice vynechá jméno oznamovatele, nicméně z popisu situace uvedené v oznámení je zřejmé, kterých osob se oznámení týká. Takové jednání není oznámením v režimu Směrnice a dotyčný zaměstnanec se navíc vystavuje riziku postihu za porušení svých povinností coby příslušné osoby.

Zaměstnanec státního podniku se pohádá s kolegyní, se kterou má dlouhodobě spory. V návaznosti na to se rozhodne ji poškodit a u povinného subjektu prostřednictvím VOS učiní smyšlené oznámení o tom, že se jeho kolegyně podílí na manipulacích s veřejnými zakázkami. Takový oznamovatel není oznamovatelem ve smyslu Směrnice a nepožívá tedy ani ochrany podle Směrnice. Navíc se vystavuje riziku postihu pro přestupek nebo trestný čin.

Advokátní koncipient nemůže oznámit, že klient advokátní kanceláře, ve které pracuje, se dopustil protiprávního jednání, a to ani tehdy, pokud by takové protiprávní jednání spadalo do působnosti Směrnice. Ochrana advokátního tajemství je Směrnicí (i návrhem zákona) zachována.